

protocol lees- en spellingproblemen en dyslexie

ondersteuningsarrangement dyslexie/lees- en spellingproblemen

basisinformatie voor ouders

Inhoudsopgave

Visie en beleid OBS de Rietpluim	2
Onderwijs in de praktijk	3
Kaders en wetgeving	4

Visie en beleid OBS de Rietpluim

Leerlingenondersteuning; handelingsgericht werken met groepsplannen

Alle kinderen op onze school krijgen de hulp die ze nodig hebben. De groepsleerkracht is degene die in de groep extra tijd vrijmaakt om met de kinderen te werken die op welk vakgebied dan ook extra aandacht, uitleg, verdieping of herhaling nodig hebben.

- We geven die hulp gepland. Dat kan zijn in een instructiegroep of incidenteel aan individuele kinderen.
- De leerkracht deelt in samenspraak met de coördinator leerlingenondersteuning kinderen in bij de ondersteuningsactiviteiten zoals beschreven in het onderwijsplan. Daarin staat beschreven op welke wijze kinderen extra instructie en begeleiding inoefening krijgen op basis van hun onderwijsbehoefte.
- Alle kinderen worden goed gevolgd zodat we in beeld hebben wat het effect van die hulp is.
- Als er meer nodig is dan de ondersteuning die de leerkracht kan bieden met inzet van interne expertise vanuit het team, de coördinator leerlingenondersteuning en PlatOO kunnen ouders naar keuze externe expertise inschakelen.
- Informatie uit de onderwijsplannen en groepsoverzichten vormt een onderdeel van de dossiervorming.

Voor OBS de Rietpluim is een diagnose dyslexie c.q. een dyslexieverklaring niet nodig om de kinderen vanuit school de begeleiding te geven die zij nodig hebben. De signalering en analysegegevens bieden voldoende handvatten om de begeleiding af te stemmen op eventuele lees- en spellingproblemen.

Professionalisering

Alle leerkrachten zijn geschoold in vroegsignalering en begeleiding van kinderen met lees- en spellingproblemen en blijven zich hierin ontwikkelen. Zij worden hierbij ondersteund door de coördinator leerlingenondersteuning.

Samenwerking en communicatie

De samenwerking met ouders is voor OBS de Rietpluim belangrijk. Enerzijds in de ondersteuning van het [oefenproces in de thuissituatie](#), anderzijds in de afstemming met ingeschakelde expertise. OBS de Rietpluim zoekt de afstemming met door ouders ingeschakelde expertise.

Leerkrachten informeren ouders zo tijdig mogelijk over vermoedens van lees- en/of spellingproblemen en op welke wijze zij het kind hierin begeleiden binnen de groep. Indien de school vermoedens van [dyslexie](#) voldoende kunnen onderbouwen wordt dit uitgesproken. De school blijft begeleiding binnen de instructiegroepen voortzetten. Vaststelling/uitsluiting van dyslexie kan vanuit sociaal-emotioneel oogpunt, acceptatie of ter voorbereiding op de stap naar het voortgezet onderwijs wenselijk zijn. Het is aan ouders of zij hier vervolgens verder onderzoek naar willen laten doen. Hierbij kan indien voldaan wordt aan opgestelde criteria EED een beroep gedaan worden op de [vergoedingsregeling dyslexie](#).

Signalering-analyse-begeleiding-diagnose

OBS de Rietpluim werkt met een leerlingvolgsysteem. Dit bestaat uit observaties en gemaakt werk, methodegebonden toetsen en methode onafhankelijke toetsen.

Voor vaststelling van signalen van lees-/spellingproblemen en dyslexie vormen de methode onafhankelijke toetsen de richtlijn, aangevuld met observatie en analysegegevens.

De school gebruikt de toetsen van Cito als methode onafhankelijke toetsen (groep 3 t/m 8).

Voor groep 1-2 worden de signaleringslijsten van het dyslexieprotocol gebruikt.

In groep 3 wordt aanvullend de herfstsignalering van de methode afgenomen.

Indien noodzakelijk worden naast de afname van de reguliere onafhankelijke toetsen andere instrumenten gebruikt om indien noodzakelijk een nadere analyse van de lees- en spellingproblemen in kaart te kunnen brengen.

Onderwijs in de praktijk

Ondersteuningsniveau 1: basisarrangement; effectief lees- en spellingonderwijs

Dit betreft het lees- en spellingaanbod binnen de groep, beschreven in de onderwijsplannen lezen en spellen.

- Doelgericht werken vanuit de didactische lijn van de op school aanwezige methodes; methodiek.
- Werkvormen: instructie vanuit het expliciete directe instructiemodel, inoefenmomenten op het weekplan, samenleesactiviteiten en boekpromotie.

Ondersteuningsniveau 2 en 3: verdiept en extra verdiept arrangement; extra instructie- en oefentijd, inzet specifieke interventies met begeleiding

Op OBS de Rietpluim wordt het (extra) verdiepte arrangement vooral gerealiseerd door de leesmomenen zo efficiënt mogelijk te benutten met effectieve leesinstructie en begeleide inoefening. Binnen weekplantijd worden zelfstandig werkmomenten benut om extra momenten van instructie en inoefening te creëren.

Kinderen worden op basis van onderwijsbehoefte ingedeeld in instructiegroepen. De onderwijsbehoefte wordt bepaald aan de hand van analysegegevens op basis van methodegebonden en methodeonafhankelijke toetsen en observaties in combinatie met lees- c.q. spellingresultaten en ontwikkeling.

Hierbij blijft het streven dat kinderen de doelen voor de jaargroep halen. Zij volgen de groepslessen.

Ondersteuningsniveau 4: specifieke interventies en diagnose

- Reguliere lees- en spellingaanbod binnen de groep indien haalbaar, eventueel ingezet met compensatie. Incidenteel zal het nodig zijn om voor kinderen te werken met een eigen ontwikkelingslijn.
- Aanbod binnen de instructiegroep aansluitend bij de onderwijsbehoefte.
- Materiaal en oefeningen vanuit de externe instantie (vergoede dyslexiebehandeling); hierbij wordt zoveel mogelijk de aansluiting met de leerstof in de groep gezocht.
- Inzet van [compensatie en dispensatie](#) indien dit noodzakelijk is; deze is opgenomen in een [afsprakenkaart](#) die jaarlijks bijgesteld wordt; samenspraak school - kind - ouders.
- Beperkte audio-ondersteuning vanuit school. Bij noodzaak gebruik digitale boeken regelt de school de auditieve boeken, de ouders de licentie voor de audio-ondersteuning.

Sociaal-emotionele ontwikkeling, welbevinden

Zicht hebben op wat dyslexie is, acceptatie van de problemen die voortkomen uit dyslexie en hoe je hier zelf mee om kunt gaan, weten wanneer je hulp moet en kunt vragen zijn belangrijke aspecten om tot verdere ontwikkeling te komen. In dit kader is het ook van belang om een juiste balans te vinden tussen enerzijds de behoefte aan blijvende oefening en onderhoud van de technische leesvaardigheid en anderzijds de noodzakelijke ruimte voor ontwikkeling en het opdoen van succeservaringen op andere gebieden. De brede ontwikkeling van kinderen en daaraan gekoppelde onderwijsbehoefte bepaalt welke keuzes er gemaakt worden om deze balans te creëren. Dit gebeurt in overleg; school – kind – ouders.

leesdossier

De school (groepsleerkracht en coördinator leerlingenondersteuning) vult het leesdossier in op basis van geboden aanbod en effecten daarvan op het moment dat er sprake is van aanmelding voor onderzoek. Resultaten en effecten van hulp worden halfjaarlijks geregistreerd in ESIS gekoppeld aan de objectieve meetmomenten.

Kaders en wetgeving

Vanaf 2001 is er sprake van richtlijnen in het kader van vroegsignalering dyslexie. Het Expertisecentrum Nederland heeft in opdracht van het Ministerie van de protocollen lees- en spellingproblemen en dyslexie door ontwikkeld.

Sinds 1 januari 2009 wordt de diagnostiek en behandeling van ernstige enkelvoudige dyslexie vergoed. De vergoede zorg geldt voor kinderen met ernstige enkelvoudige dyslexie.

Dat wil zeggen dat er bij deze leerlingen, naast dyslexie, geen sprake is van een of meer andere (leer)stoornissen (comorbiditeit).

Vanaf 1 januari 2015 valt de bestoosiging van de diagnose en behandeling van ernstige enkelvoudige dyslexie de gemeente. Als ouders aanspraak willen maken op vergoeding van diagnostiek en behandeling bij ernstige dyslexie, moet de school het leerlingdossier leveren waarmee het vermoeden van (ernstige) dyslexie wordt onderbouwd.

OBS de Rietpluim heeft het dyslexieprotocol toegespitst op de werkwijze en visie van de school.

Definities dyslexie

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau (Stichting Dyslexie Nederland, 2008).

Bij leerlingen met dyslexie is het lees-/spellingprobleem hardnekkig.

- **Hardnekkigheid:** De hardnekkigheid moet over een langere periode met herhaalde testafnames aangetoond worden. Hardnekkigheid blijkt als extra, planmatige en intensieve didactische maatregelen en remediëringsinspanningen nauwelijks leiden tot een verbetering van de lees-/spellingvaardigheid. We spreken hier ook wel van didactische resistentie. Didactische resistentie kan worden aangetoond wanneer een leerling nauwelijks vooruitgang boekt op genormeerde toetsen gedurende ten minste een half jaar intensieve begeleiding (twee interventieperioden van elk minimaal twaalf effectieve weken).
- **Intensieve begeleiding:** lezen tenminste 60 minuten per week, spelling tenminste 30 minuten extra begeleiding, verdeeld over meerdere dagen, volgens een planmatige, effectief gebleken aanpak.
- Bij leerlingen met dyslexie blijft er altijd een zekere achterstand bestaan, ook na systematische hulp. Dus ook na een periode van intensieve begeleiding en behandeling, zal een leerling met dyslexie problemen met lezen en schrijven blijven ervaren: dyslexie heb je voor het leven (zie ook van der Leij, 2003).

De mate waarin een kind er last van heeft, is afhankelijk van zijn leeftijd, het onderwijsaanbod en zijn intellectuele mogelijkheden om de lees-/spellingproblemen te compenseren.

Dyslexie wordt vastgesteld door psychologen en orthopedagogen met een erkende bekwaamheidsregistratie in de psychodiagnostiek.

Mogelijke gevolgen van dyslexie

- Problemen met begrijpend lezen en schrijven (minder leeskilometers, achterblijvende (lees)woordenschat, minder gevoel voor tekstopbouw); investeren in compensatie/dispensatie is essentieel.
- Problemen in de sociaal-emotionele ontwikkeling (invloed van dyslexie op de totale ontwikkeling; cognitieve functioneren, informatieverwerking, frustratiegevoelens (verbloemen door terugtrekken, probleemgedrag), zelfbeeld, motivatie); acceptatie van lees-/spellingproblemen is hierbij essentieel.

Filmpjes:

[Klokhuus](#) besteedde in november 2011 en april 2014 aandacht aan dyslexie.

[Dyslexie, de leerling aan het woord](#). Fragment van de dvd [Leerlingen over dyslexie](#).

[Dyslexie in het basisonderwijs](#). Fragment van de dvd [Hoezo Dyslexie?](#)

Meer info op: <http://masterplandyslexie.nl>